

LEKÁRSKE OKIENKO

SPOZNÁVAME DIAGNÓZY DETÍ

Skúsený lekár MUDr. Jozef Babala, PhD., pôsobiaci na Klinike detskej chirurgie LFUK a NÚDCH v Bratislave nám porozprával o častých diagnózach detí, ich príčinách, príznakoch, priebehu a následnej liečbe.

SLABINOVÝ PRUH

Operácia pruhu patrí medzi radikálne výkony, čo znamená, že problém s pruhom je vyriešený na trvalo.

Čo je to hernia u novorodenca? Prietrž alebo pruh (po latinsky hernia) je najčastejším chirurgickým problémom detského veku.

Ako často sa tento problém vyskytuje u novorodencov?

U detí je najčastejší pupočný pruh (Hernia umbilicalis), ktorá postihuje 1 z 5 detí (20%) a slabinový pruh (Hernia inguinalis), ktorá postihuje 3-5% donosených detí a až 30% detí narodených pred termínom.

Čo robiť, ak sa už u novorodenca hernia vyskytne? Je potrebná operácia? Alebo je možné, že dieťaťko z nej vyrastie?

Pruh nikdy spontánne nezanikne. Nebezpečným sa stáva, keď do vaku prietrže vnikne kľučka tenkého čreva alebo vaječník u dievčata. Orgány vo vaku sa môžu pri prechode cez úzku bránku priškrtiť (inkarcerovať), opuchnúť a zastaviť sa cirkulácia krvi. Pri neskoro rozpoznanej príhode môže dieťa prísť o vaječník, alebo

vajíčko, v prípade črevnej kľučky je pacient ohrozený na živote vzniknutou črevnou nepriechodnosťou, prípadne odumretím kľučky s infekciou brušnej dutiny. Preto pruh treba operovať.

Prečo hernie vznikajú?

Prietrž u detí vzniká na vrodennom podklade a môže sa objaviť od novorodeneckého veku až po školský vek. Nerobte si výčitky, vrodený neznamená dedičný. Cez nedostatočne pevný slabinový kanál vkladne do slabiny, nezriedka až do mieška, vydutina z pobrušnice, čo sa pri vyklenutí manifestuje ako pruh. Trošku iný je „vodný pruh“ (hydrokéla), ktorý je s brušnou dutinou spojený komunikujúcim blanitým kanálikom, prechádzajúcim cez slabinový kanál, ktorý sa rozširuje do vaku vyplneného tekutinou. Toto spojenie je normálne otvorené počas vnútro maternicového obdobia a uzatvorí sa pri narodení dieťaťa.

Kde všade sa hernie na brušku dajú nájsť?

Najčastejšie sú pupočné hernie (20%), nasledujú slabinové hernie (3-5%) detí. Hovoríme o donosených babátkach. Tie predčasne narodené majú výskyt vyšší (30%).

Istý typ hernií sa vyskytuje aj v lokalite medzi mečovitým výbežkom a pupkom. Cez defekt vo väzivovej blane sa vytláča časť tuku a táto hrčka môže byť nie len viditeľná, ale niekedy aj bolestivá.

Hernie môžu byť aj vo vnútri v brušku a taktiež medzi brušnou a hrudnou dutinou, ale to už hovoríme o bráničných herniách, ktoré presahujú danú tému.

Ktoré hernie sú najnebezpečnejšie?

Nebezpečnejšie sú jednoznačne slabinové hernie. Nebezpečenstvo súvisí s rizikom pricviknutia (inkarcerácie) hernie. A to najmä vo veku do 1 roku života, kedy sa môžu pricviknúť oveľa častejšie, ako po uplynutí tohto veku.

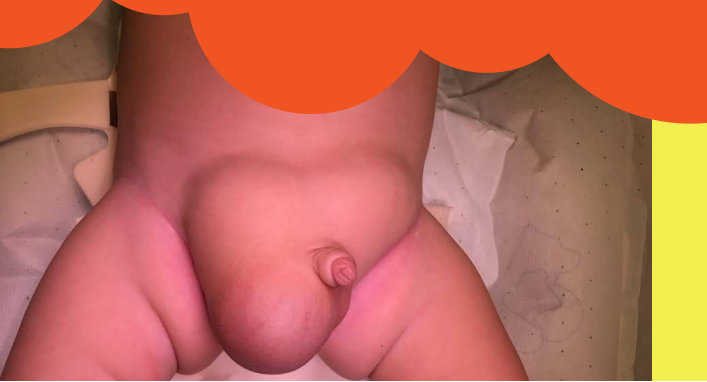
Aké riziko predstavuje neliečená hernia? Čo by mohla spôsobiť resp. aké komplikácie by mohla vyvolať?

Treba zdôrazniť možné pricviknutie hernie (inkarcerácia). Pri pricviknutí črievka v úzkej bránke hernie dôjde ku zamedzeniu pohybu obsahu cez črevo, čo sa nazýva ileózný stav a patrí medzi náhle príhody brušné, ohrozujúce pacienta na živote. Pokiaľ črievko opuchne a zastaví sa v ňom cirkulácia krvi, toto môže odumrieť a vyvolať ťažký zápal pobrušnice. Ku takýmto stavom by však už v dnešnej dobe v našej krajine nemalo dochádzať. Podobne sa môže pricviknúť aj vaječník u dievčata, ktorý je ohrozený odumretím a jeho stratou. Netreba podceňovať ani herniu bez inkarcerácie. Pruh samovoľne nezaniká a má tendenciu sa zväčšovať a obmedzovať pacienta vo fyzickej aktivite. Pupočný pruh môže nadobudnúť veľké rozmery ak si ho pacientka uchová až do napríklad gravidity.

Kedy by mamička mala spozorovať, že s herniou sa niečo deje? Prejavuje sa to u dieťaťa nejakými príznakmi?

Obdobie novorodenecké a dojčenské je najrizikovejšie, čo sa týka pricviknutia (inkarcerácie) hernie. Po prvom roku života riziko výrazne klesá.

sá. Táto nebezpečná komplikácia sa prejaví tým, že vyklenutie je:

- tvrdé,
- na dotyk bolestivé,
- farba kože je zmenená do červena až modra,
- krátko po pricviknutí sa dieťa stane nekludným
- dieťa bolestivo plače a zvracia.

Ak herniu treba novorodencovi operovať, kedy po pôrode prichádza do úvahy zákrok? Okamžite alebo je možné počkať?

Pokiaľ ide o dieťaťko s pricviknutou slabínovou herniou, treba operovať ihneď a to v akomkoľvek veku. Niekedy sa dá aj pricviknutá hernia odborným manévrom vrátiť naspäť do bruška. V takomto prípade možno operáciu naplánovať, no operáciu zbytočne neodkladáme.

Pokiaľ je pruh prítomný a nejavi známky pricviknutia, môžeme s operáciou počkať a naplánovať ju aj o niekoľko mesiacov. Hovorili sme o slabínovom pruhu.

ALE! Pri pupočnom pruhu volíme vyčkávaciu taktiku, pokiaľ pruh nie je enormne veľký. Čakáme a pruh sledujeme približne do tretieho roku života, dokedy sa tento môže zmenšiť až úplne uzatvoriť. Pokiaľ k tomuto nedôjde, je vhodné pruh odoperovať v predškolskom veku, aby sa deti v škole spolužiakovi s čudným pupkom nevysmievali.

Ako prebieha operácia a čo sa pri nej urobí? Je potrebná celková anestézia? Hrozia komplikácie?

Všetky deti s herniou operujeme zásadne v celkovej anestézii! Novorodenci a deti s pricviknutou herniou, vyžadujúce urgentnú operáciu

patria do ústavného zariadenia. Najvhodnejšie sú fakultné nemocnice v Bratislave, Martine, Banskej Bystrici a Košiciach. Deti, ktoré čakajú na plánovanú operáciu hernie si môžu vybrať (resp. ich rodičia) operáciu formou hospitalizácie (3 dni) v nemocničnom lôžkovom zariadení, alebo formou jednodňovej chirurgie (3 hodiny), ktorá sa stáva veľmi populárnou a pre ktorú je táto diagnóza vhodnou.

Aká dlhá je rekonvalescencia a treba po operácii dodržiavať nejaký špeciálny režim u bábätka?

Po prepustení zo zdravotníckeho zariadenia je plánovaná jedna kontrola na chirurgickej ambulancii týždeň po operačnom zákroku, kedy sa kontroluje rana a prípadne vyberajú stehy. Odporúčame 2 týždňovú rekonvalescenciu v domácom prostredí a 1 mesiac bez cvičenia a fyzicky namáhavej aktivity. Samozrejme, že malé deti si túto aktivitu regulujú samé. Do zhojenia rany (7 dní od operácie) treba dbať na zvýšenú hygienu, častejšie prebaľovanie. Diétna obmedzenia nie sú.

Postihujú hernie častejšie chlapcov alebo dievčatá? Alebo napríklad aj predčasne narodené detičky?

Herniou sú postihnutí častejšie chlapci. A to až 6x častejšie ako dievčatá.

U predčasne narodených detičiek je tento výskyt častejší. (3-5% u donosených detí, 9-30% u predčasne narodených detí).

Môže sa stať, že sa hernia objaví v priebehu života?

Áno, pruh sa môže objaviť v ktorom-

koľvek veku. Rozdiel je v tom, že pruh u dieťaťa je vrodený a nepriamy. Nepriamy znamená, že prechádza cez už vytvorenú anatomickejšiu cestičku, cez slabínový kanál. U dospelých je pruh získaný a priamy. Priamy znamená, že pruh sa „prebúra“ priamo cez oslabenú zadnú stenu slabínového kanála.

Ak je možnosť, že z nej dieťa vyrastie, dokedy približne to trvá?

PUPOČNÝ PRUH

Je spravidla nezávažný. Pokiaľ nepôsobí esteticky príliš rušivo, teda ak nie je priveľký, čakáme s operáciou do 3-4 roka života dieťaťa. U časti detí s pupočným pruhom sa tento spontánne uzavrie alebo zmenší. Lепенie mincí a rôznych náplastí na pupočný pruh má iba sporný efekt. Po treťom roku neuzavretý pupočný pruh operujeme.

SLABÍNOVÝ PRUH

Operujeme podľa príznakov urgentne, alebo operáciu naplánujeme. Tento pruh samovoľne nezaniká, dieťa z neho nevyrastie, a je potenciálnym ohrozením zdravia dieťaťa.

Ako už pán doktor povedal, hernia (pruh) patrí medzi najčastejšie chirurgické problémy detského veku a operácia patrí medzi radikálne výkony, čo znamená, že problém s pruhom je vyriešený na trvalo.

Ďakujeme za cenné a užitočné informácie MUDr. Jozefovi Babalovi, PhD.

